עין משפט נר מצוה

עד א ב מיי׳ פ״ג מהל׳ בית המקדש הלכה כ:
עה ג מיי׳ פ״ח מהל׳ מקואות הלכה ג:
עו ד מיי׳ פ״ס מהל׳ טומאת מת הל׳ ו:
עז ה מיי׳ פ״ג מהל׳ בית המקדש הל׳ טז:

רב ניסים גאון

ר׳ עקיב׳ אומר ממקום שחייבין על דזונו כרת ועל שגגתו חטאת משם מוציאין אותו. בתחילת משנת טהרות שנינו עזרת ישראל מקודשת ממנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת. ובתוספתא כל הטמאין שנכנסו משערי נקנור ולפנים אפי׳ מחוסרי כפרה חייבין על דזונן כרת ועל שגגתן חטאת. ואין צריך לומר טבולי יום ושאר כל הטמאים. ותניא משערי ניקנור ולפנים מחנה שכינה והן הן קלעים שבמדבר. יצא כלי חרס שאין נעשה אב הטומאה. עיקרה מדכתיב וכל כלי חרס אשר יפול מהם מכל האוכל. הרי נתברר מאלו המקראות שכלי חרס אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין בלבד. מכלל שאינו נעשה אב הטומאה. לפי שאב הטומאה מטמא אדם וכלים, ולא מצינו כלי חרס שמטמא לא אדם ולא כלים. מיכן ראיה שאינו נעשה אב הטומאה כלל. והמעלה שלו אינה אלא כמעלת ולד הטומאה שאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין בלבד כדאמרינן בתחילת כהנים נזיקין. ותניא בתורת כהנים יכול אף הכלים יהיו מטמאין מאויר כלי חרס, ת״ל אוכל, אוכלין מטמאין באויר כלי חרס ואין הכלים מטמאין באויר כלי חרס. ובפרק אור לארבעה עשר אמרי׳ תני תנא קמיה דרב ששת שרץ מטמא את המשקין ומשקין מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין ואוכלין את המשקין. למדנו ג׳ טמאות בשרץ. אמ׳ ליה הני ד׳ הויין. אמר [גוזן] משקין דרישא. נתברר מכל אלו הדברים כי השרץ מטמא הכלי והכלי את האוכלין והאוכלין את המשקין. הדא מדרבנן משקין נמי מטמאין כלי חרס כדאיתא בתו״כ. וכבר פירשנוה בפרק אלו דברים דברכות. ואמרינן עלה אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא וליחזו האי תנורא כמאן דמלי טומאה ותיהוי פת ראשונה. אמר ליה לא אמרינן כמאן דמלי טומאה דתניא יכול כול׳. והאי ברייתא שכבר הזכרנוה זהו עיקר דאין כלי חרס נעשה אב הטומאה. ואיתה בתורת כהנים, נפש אשר תגע בכל דבר טמא, ר׳ עקיבה אומר יכול אפילו באוכלין ומשקין ובכלי חרס יהא חייב ת״ל בבהמה, מה בהמה מיוחדת שהיא אב הטומאה יצאו אלו שאינן אב הטומאה לטמאה. ובגמרא דאור לארבעה עשר דבני מערבא גרסי הוא טמא אינו נעשה לטמא. ועיקר הדבר הוא מה שהזכרנוהו.

מסורת הש״ס

(א) ס״א הם המירו אלא, ב) תמיד לג:, ג) נב״ר הטעיון פסקנה ומביא ראיה מן התרגום ע״ש], ד) [עי׳ תוס׳ סוטה כ: ד״ה לא ותוספות מנחות לה: ד״ה אין ותוס׳ נדה כח: ד״ה פרט], ה) [נדה כח: ע״ש], ו) [שבת פד.], ז) רש״ל מ״ז], ח) [מולין כה.], ט) עיין פרש״י שבת פד ד״ה לאפוקי, י) [ל״ל הטביעו, וכ״ה בפסוק],

תורה אור השלם

1. בְּהָקִיר בִּיר מַיְמִיהָ כֵּן הִקְרָה רָעָתָהּ חָמָס יִשָּׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל פָּנַי תָּמִיד חֳלִי וּמַכָּה: ירמיהו ו ז
2. מִזְכֹּר עֵד נְקֵבָה תְּשַׁלְּחוּ אֶל מְחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחוּם וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם:
במדבר ה ג

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה שקקו וכו׳ לשון קריאה שהביאו לאותם כל״ל ותיבת על ידי מקרא ותיבת בה נמחק: (ב) ד״ה כהן וכו׳ יכול אם היו כלים בתוכו: (ג) ד״ה שהוי טומאה עליף:

גליון הש״ם

רש״י ד״ה חייב חטאת בשוגג. עיין תי״ט רפ״ד דנדה ד״ה ואין מיינין:

הגהות הגר״א

[א] רש״י ד״ה חייב חטאת בשוגג כו׳. נ״ב הוא ט״ס דבהדיא אמרי׳ בתורת כהנים (פ׳ ח״מ) דאינו אלא [חייב מלקות] בתרעיס והביאו רש״י בעצמו (שם ח טו) וכ״כ הרלב״ד (בפ״ג מהלכות בית המקדש) וכ״ה בירושל׳ [נזיר פרק כ״ג]:

מוסף רש״י

פרט לכלי חרש. טמא שאין טעון שילוח מן העזרה (נדה כח:). דלית ליה טהרה במקוה. דכתיב יטבל, אין לו טהרה אלא טבילתו (שבת פד.).

רבינו חננאל

תרו כיתני. פי׳ ממלאין מים ושורין טיט לעשות ממנו כנדי [אסר להנו]. וממלאין מים מבור חקר ביום טוב. מאי בור חקר. אמר רב יהודה אמר שמואל בור שחקרו עליה נביאים והתירוה. ונידחו דבריו. ופירש רב נחמן בור מים חיים, כדכתיב כהקיר ביר מימיה כן הקרה רעתם. גופא לא כל בורות חקירות היתירו אלא זו בלבד, וכשעלו בני הגולה חנו עליה והתירוה. ולא נביאים שביניהם התירוה להן,

קד:

תרו בה ליתנא. שורין בו פשתן בחול. ואית דגרסי בותתא כוסמין: **תרו.** שורין: **שהקרו עליה דברים.** כשעלו מן הגולה הוצרכו לה כדלקמן וימנו והתירוה ובטלו תקנת השבות ממנה למלאות הימנה בגלגל ולא התירו אלא אותה לבדה. הקרו לשון קריאה (ע״י מקרה) (ז) שהביאו (ח) בה ראיות לדבריהם שיש בהן כח לעקור שבות מפני דוחקן: **מאי זו בלבד.** היאך יקראו לשאר בורות בור הקר הרי לא הוקרו דבריה אלא על זו ומדקתני בור הקר פשיטא דההוא לחודיה קשרי: **אלא אמר רב נחמן בר יצחק.** ע״י שמים חיים היתה קרי ליה בור הקר לשון מקור כמו כהקיר ביר מימיה כמו שמעין מקור (מימיה) הנובע מתחדש והולך ומוסיף תמיד כך הקרה רעתה: **ביר.** כמו באר: **נציאים שביניהם.** חגי זכריה ומלאכי: **מנהג אבותיהם.** באותו הבור: **מתני׳ הן מוציאו בהמיינו.** בשבת ולא חיישי לטלטול דאין שבות במקדש. בהמיינו באבנטו. ואף על גב דמטמי ליה לאבנטו שהוא קדוש הכי עדיף שלא לשהות את הטומאה בעזרה ולחזר אחר עצה של עץ שהיא פשוטי כלי עץ שאינה מקבלת טומאה וכיליו לא נגע בה דלא מיטמי כהן גופיה הלכך בהמיינו אוחזו דלא נגע ביה ושרץ אינו מטמא במשא והאבנט שמיטמא בשרץ אינו מטמא הכהן האוחזו דהוה ליה אבנט ראשון לטומאה והלכה רווחת היא בכל הש״ס שאין אדם ובלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה בלבד וגם במקרא לא מצינו טומאה לכלים ולאדם אלא מן השרץ והנבלה וכיוצא בהן שהוא אב הטומאה אבל ראשון לטומאה מטמא אוכלין ומשקין דכתיב (ויקרא יא) וכל כלי חרס אשר יפול מהם וגו׳ דהוה ליה כלי חרס ראשון לטומאה מכיון שנתלה שרץ בתוירו ואף על פי שלא נגע והכלי חוזר ומטמא מה שבתוכו יכול אם (ב) כלים היו בתוכו יטמאו מחמת כלי ראשון תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא וסמיך ליה מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין מקבלין טומאה מחמת הכלי ואין כלי אחר מיטמא מחמתו בשלהי הכל שוחטין (ג): **בלבם של עץ.** שהיא פשוטי כלי עץ: **שלא לרבות את הטומאה.** לטמא האבנט ועוד לו להשאותו שם ולחזר אחרי הצעת מלרבות הטומאה: **מהיכן מוציאין אותו.** בשבת: **מן ההיכל ומן האולם.** אבל בעזרה אם נמצא שם מכשהו בסיר ומניחו עד שתחשך: **כל מקום שחייבין על זדונו כרת.** אם יכנס לו בטומאה דהיינו כולה עזרה: **ושאר כל מקומות.** למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה נתן נגם כולה עזרה לרבי עקיבא לשכות: **כופין עליו פסכתר.** סיר של נחשת לכסותו עד שתחשך [שם]: **גמ׳ המכניס טמא שרץ.** כלי שנטמא בשרץ: (ד) **חייב.** חטאת בשוגג [א] וכרת על זדונו משום כי את מקדש ה׳ טמא (במדבר יט): **מוזר ועד נקבה תשלחו.** במקדש קאי כדכתיב בסיפיה ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם דומיא דזכר ונקבה אדם שיש לו טהרה בטבילה: **פרט לכלי חרס.** טמא שאם הכניסו למקדש פטור: **דאין לו טהרה.** (ה) דכתיב (ויקרא יא) ואותו תשברו אשר לו טהרה אלא בשבירתו: **לא.** לעולם אימא לך המכניס שרץ חייב וטעמא דכלי חרס משום שאינו ראוי למדרס ולהיות אב הטומאה (מי שנעשה אב הטומאה) דבעינן דומיא דזכר ונקבה פעמים שהוא אב הטומאה כגון זב וזבה וטמא מת וכן הכלים נמי הואיל ורואין ליעשות אב הטומאה כגון זכר ונקבה כגון כלי שהוא ראוי למדרס ולמושב הזב הוי אב הטומאה ע״י מדרס של זב ומטמאין אדם וכלים דכתיב (ויקרא טו) והישב על הכלי אשר ישב עליו הזב יטמא המכניסן למקדש אפילו כשהן ראשונים כגון שנטמאו במגע הזב או נגעו במדרס הזב או בשאר אבות הטומאה חייב יצא כלי חרס שאינו נעשה אב הטומאה שאין לך כלי נעשה אב הטומאה לטמא אדם או כלי אבן מדרס הזב כדפריש״ת לעיל או מגע המת דמת אבי אבות הטומאה דכתיב בזאת תקח [במדבר יט] בכלי או באדם שנגע במת וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת תטמא עד הערב פי׳ נפש הנוגעת בו בטמא זה שנטמא במת תטמא עד הערב והא לא מצית למימר דהאי והנפש הנוגעת בנוגע במת עצמו קאמר דא״כ טומאת שבעה איכא אבמא טמא מת אב הטומאה משוי ליה קרא לטמא אדם הלכך כלי חרס אינו נעשה אב הטומאה כלל דלמדרס לא חזי משום דנשבר ותניא בהדיא בפרק רבי עקיבא במסכת שבת (דף פד.) מדרס כלי חרס טהור וע״י מגע נמי לא הוי אב הטומאה דכתיב לעיל מההוא קרא וחטאו ביום השלישי (ו) וגו׳ וכל אשר יגע בו הטמא וגו׳ כל היכא דקרינן ביה וחטאו דיש לו טהרה בטבילה קרינן ביה והנפש הנוגעת תטמא וכל היכא דלא קרינן ביה וחטאו לא קרינן ביה והנפש הנוגעת: **מאן דאמר שלא נשהוה קסבר.** שרץ טעון שילוח מדאורייתא הלכך לא מידחי מקמי רבוי הטומאה דאבנט: **המכניס שרץ גרסינן:** (ז) **שהוי** (ח) **עדיף.** מאפושי טומאה דהא אבנט נמי מידי דקדש הוא: **מאי לאו בהא קא מיפלגי דמאן דאמר מעזרה לא.** מפקינן ליה בשבת: **קסבר המכניס שרץ למקדש פטור.** דלא בעינן שילוח מדאורייתא הלכך לא מדחיא שבות מקמיה ומהיכל ומאולם הוא דמפקינן ליה דמשום כבוד שכינה לא העמידו חכמים דבריהם: אמר

אלא מנהג אבותיהם בידיהם. ירושלמי, לא כל בורות חקירות התירוהו שיהו ממלאין מהן בגלגל אלא אותה הבאר שחנו עליה בלבד. מתני׳ שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו שלא לשהות את הטומאה דברי ר׳ יוחנן בן ברוקה, ר׳ יהודה אומר בצבת של עץ שלא לרבות הטומאה כו׳. אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל המכניס טמא שרץ עצמו פטור, שנאמר מזכר ועד נקבה תשלחו, פרט לכלי חרס דברי ר׳ יוסי הגלילי. מאי טעמא פטר לאו משום דלית טהרה לכלי חרס במקוה. ודחינן לא טעמא דר׳ יוסי הגלילי מי שנעשה אב הטומאה, יצא כלי חרס שאינו (עושה) [נעשה] אב הטומאה, אבל השרץ הנה הוא אב הטומאה. [מי שיש לו טהרה במקוה יצא שרץ שאין לו טהרה. לימא מסייע ליה מזכר עד נקבה תשלחו] נימא שמואל אמרה לשמעתיה כתנאי, דתנן שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו כו׳. מאי לאו בהא קמיפלגי, ר׳ יוחנן בן ברוקה דחייש לשהייה קסבר המכניס שרץ במקדש חייב. ור׳ יהודה דחייש לטומאת המיינו ואומר שלא לרבות את הטומאה קסבר המכניס שרץ במקדש פטור. ודחינן לא כולי עלמא כשמואל דאמר פטור והכא בהא קמיפליגי כו׳. ואלא לימא דשמואל כי הני תנאי דתנן מהיכן מוציאין אותו מן ההיכל כו׳. מאי לאו בהא קמיפלגי דר׳ שמעון דאמר מכל העזרה מוציאין אותו וכו׳. ועמדה כתנאי.

אמר רבי יוחנן. לענין עיולי כולי עלמא המכנים שרץ חייב ולענין להוליא הנמצא בעזרה בשבת בהאי קרא פליגי: **ויבאו הכהנים** (ה) **פנימי בית ה' בהיכל ויוליאו הטומאה.** ע"ז ותקרובותיה שהן מטומאין באהל[1]: **נחלו קדרון.** אבל כהנים אחרים לא מיטומאין אע"פ שהיו נריכים לאנשים הרבה אלו מוליאין מן ההיכל לעזרה ואילו משם ולחוץ ליס הוא דמיטמאין ולא כהנים. בן גנס סבר מדאשתני טומאת עזרה מכהנים לליס שמע מינה היכא דאיתא בעזרה לא מפקינן ליס בעבירה אלא מהדרינן אהתירא ובשבת נמי לא דחינן שבות: **טומאה בעזרה ליתא.** כלומר היכא דאיתא התם לא ממילא כולי האי: **דלא אפשר.** בהיכל לא עיילי ליס לאפי' כהנים אחירי למיעל אלא לעבודה כדכתיב (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל הקדש זה היכל מבית לפרוכת זה לפני ולפנים: **הו לא מטמאינן לכהנים.** שהרי אפשר בליס אבל לשהויי עד אורתא לא: **מסייע להני.** דאמר לקמן כהנים טמאין עדיפי מטהורי ישראלים: **אך אל הפרוכת וגו'.** בבעלי מומין כתיב: **רקועין.** טסין של זהב שמחפין בהן בית קדשי הקדשים מתוכו: **אך חלק.** כלומר[2] אכין ורקין מיעוטין כל אתין וגמין רבויין. חלק מיעט דלמלאכה שרי לעיולי: **טמא ונעל מוס.** אי אפשר אלא באחד מהן איזה מהן מכניסין: **דהא אישתרי בעבודה לגבור.** דכתיב (במדבר כח) במועדו ואפילו בטומאה[3] אבל בעל מוס לא הותר דתניא בתורת כהנים[4] מוס בו את לחם אלהיו לא יגש להקריב[5] אין לי אלא תמידין שהן קרויין לחם כענין שנאמר[6] את קרבני לחמי לאשי שאר קרבנות לגבור מנין ת"ל שור לחם קרא אחרינא כתיב בתריה לחם אלהיו מקדשי הקדשים (ג) וסמיך ליה אקרא קמא דנשתמע הכי לא יגש להקריב לחם אלהיו: **דהא אישתרי באכילת קדשים.** מהאי קרא לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל: **המשוחות.** (ג) מודדין התחומין ומליצין סימן כשהן מודדין מלתן: **מפני טועי המדה.** שמא יטעו בה הלכך מקצרין אותה נמצא שעדיין התחום לא הגיע ומי שהחשיך לו חוץ לתחום כבר נכנס בתוך אלפים ט"ו אמות כדפרישית במי שהוליאוהו (לעיל דף נג.). ל"א מפני הטועין שבוכחין ויולאין וחוזרין ונכנסין לפיכך מקצרין המודדין את התחום הסימן ומליצין[7] בתוך התחום אפש ילא לא עביד איסורא: **יכנס.** דמשלך נתנו לך שכבר הוא בתוך תחומו והכא אתא ר' שמעון למיתב טעמא למילתיה דלא תימא מיקל אני באיסור שבת אלא משלו נתתי לו והכא נקט לה משום פלוגתא דתימא כגון דמפרש ואזיל: **קושרה.** בגימתא כגון שנפסקה ופליג רבי שמעון ואמר בגריתא עוגבה ואמר הכא טעמא למילתא ופליג אתנא דלעיל ואמר לא הותרו במקדש אלא שבות ובתרתי מיפלגא מילתא דרבי שמעון ריש"א במחשיך חוץ לתחום וסיפא בגימתא כגון והכי קאמר רבי שמעון לתנא קמא אע"פ שהקלתי במחשיך חוץ לתחום מחמיר אני בגימתא כגון דהתם משלך נתנו לך אבל כאן לא התירו אלא שבות: **קשירה דאתיא לידי חיוב חטאת.** במדינה (ד) גזרה שמא יקשור קשר של קיימא:

אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו. פירש בקונטרס שבא לתרץ דכולי עלמא מכנים שרץ חייב ולענין הוצאת טומאה פליגי ותימה דלכאורה אין חילוק דאי מכנים שרץ חייב הוא הדין דמוחזר להוליא מושלחו מן המחנה דכל היכא דקרינן לא יטמאו את משכני קרינן וישלחו וא"כ מאי טעמא דמאן דאמר מעזרה לא ונראה דמילתא באפי נפשה היא ולא קאי לדחויי הא דקאמר לעיל כתנאי[8] ופליג אין במכנים אין במוליא דאין חילוק כדפירשנו אלא בא לאסמוכי קרא למאן דאמר חייב ולמאן דאמר פטור[9]:

אמר ר' שמעון יכנס. וסבי קאמר ליה רבי שמעון לתנא קמא אע"פ שמיקל אני במחשיך חוץ לתחום מחמיר אני בגימתא כגון דהתם לא קולא הוא אלא משלך נתנו לך[2] וגם כאן לא נתנו לך אלא משלך דהיינו עגיבה דהוה דבר המותר והא דנטר עד הכא משום דבעי לאסוקי מילי דבמקדש אבל לא במדינה:

הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין

אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו. [1]ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטומאה אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה' ויקבלו הלוים להוציא לנחל קדרון חוצה מר סבר מדאשתני בעזרה בלוים טומאה בעזרה ליכא ומר סבר עד היכא דלא אפשר בלוים מפקי כהנים השתא דאפשר בלוים תו לא מטמאי כהנים [ה]תנו רבנן [א]הכל נכנסין בהיכל לבנות לתקן ולהוציא את הטומאה ומצוה בכהנים אם אין שם כהנים נכנסין לוים אין שם לוים נכנסין ישראלים ואידי ואידי טהורין אין טמאין לא אמר רב הונא [3]רב כהנא מסייע כהני דתני רב כהנא מתוך שנאמר [2]אך אל הפרוכת לא יבא יכול לא יהו כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח לעשות ריקועי פחים תלמוד לומר [3]אך חלק [2]מצוה בתמימים אין שם תמימים נכנסין בעלי מומין מצוה בטהורין אין שם טהורין נכנסין טמאין אידי ואידי כהנים אין ישראלים לא איבעיא להו טמא ובעל מום איזו מהן נכנס רב חייא בר אשי אמר רב טמא נכנס דהא אישתרי בעבודת ציבור ר' אלעזר אומר [3]בעל מום נכנס דהא אישתרי באכילת קדשים: רבי שמעון אומר וכו': רבי שמעון היכא קאי התם קאי דתנן [ד]מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס ר' שמעון אומר אפי' חמש עשרה אמה יכנס המדות כמה אישתרי באכילת קדשים: רבי שמעון אומר אפי' חמש עשרה אמה יכנס המדות מפני הטועים דקאמר תנא קמא לא יכנס ואמר ליה רבי שמעון יכנס: שלא התירו לך אלא משום שבות: היכא קאי התם קאי דקאמר תנא קמא [1]קושרה ואמר ליה רבי שמעון עוגבה עגיבה דלא אתי לידי חיוב חטאת שרו ליה רבנן קשירה דאתי לידי חיוב חטאת לא שרו ליה רבנן:

הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין

נושא אם עון פיגול וכו', הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור. ובמסכת פסחים בפר' אלו דברים בפסח דוחין את השבת גרסי', ופסח גופיה מנא לן כולי', יכול לא יהו עושין את השיני אלא טמאין וכו'. אלא הכי קאמ' אינו נדחה לפסח שיני אלא עושין בטומאה, וציבור נמי דעביד בטומאה בטמא נפש אבל בשאר טמאות לא. ובפר' כיצד צולין שנינו נטמא קהל או רובו או שהיו הכהנים טמאין והקהל טהור יעשה בטומאה. **בעל מום נכנס דהא אישתרי באכילת קדשים.** זהו מן התורה, דכתיב כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן. לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל. **סליקא לה מסכתא דעירובין בסיעתא דשמיא. ברוך נותן ליעף כח**

אלפים אמה [3]אותם שמדדו התחום יתר מזה, וכאילו מכלל תחומך הן ולפיכך התירו לך. **שלא התירו לך אלא משום שבות.** גם דבריו הללו במשנה זו משיב [על] שאמר תנא קמא קושרין. א"ל קשורה דאתיא לידי חיוב חטאת גזרו בה רבנן, עגיבה דלא קשירה היא ולא אתיא לידי חיוב חטאת, אלא משום שבות לא גזרו בה רבנן. דכל מקום דהיתירו לא היתירו שם אלא מקום שהוא מותר והם שגזרו עליו משום שבות הוא, אבל במקום איסורא דאורייתא לא.

הדרן עלך המוצא וסליקא לה מסכת עירובין

ה) תוספתא דכלים ב"ק פ"ל ה"ע, [2] [חולין מט.], [3] [פסחים ס. וש"נ], ד) לעיל נב:, ה) ל"ל ממלין, ו) [לעיל קב:], [1] [ע"ז לב:], ז) בס"ל: כל, ט) [פסחים עז.], י) [מעור פרשה ג], כ) [ויקרא כא], [2] [במדבר כח], מ) בס"ל: התמוס ומליצין את הסימנים,

תורה אור השלם

1. וְיָבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנִימָה בֵּית יְיָ לְטַהֵר וְיוֹצִיאוּ אֵת כָּל הַטֻּמְאָה אֲשֶׁר מָצְאוּ בְּהֵיכַל יְיָ לַחֲצַר בֵּית יְיָ וַיְקַבְּלוּ הַלְוִיִּם לְהוֹצִיא לְנַחַל קִדְרוֹן חוּצָה:

דברי הימים ב כט טז

2. אַךְ אֶל הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מוּם בּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל אֶת מִקְדָּשַׁי כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם: ויקרא כא כג

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ויבאו הכהנים לפנימה: (ג) ד"ה דהא אישתרי וכו' מקדשי הקדשים וגו' לא יגש כי מום בו וסמיך ליה אקרא: (ג) ד"ה המשוחות וכו' מדמן הס"ד ומאר כך מ"ה מפני הטועין מפני טועי המדה: (ד) ד"ה קשירה וכו' במדינה גזור שמא: (ה) תוס' ד"ה ת"ל יומנו וכו' כתנאי ומפליג בין מכניס למוציא דאין חילוק:

מוסף תוספות

א. ובכה"ג איכא טובא בעלמא מאי לאו בהא קמיפלגי דלא מידחי. תוס' סלת"ס. ב. שאותן ט"ו אמה שלא מיצו המשוחות התרתי לך. ספקי מי"ד.

רב ניסים גאון

טמא נכנס דהא אישתרי בעבודת חציבור. בפ' א' דמסכת יומא גרסי' איתמר טומאת המת רב נחמן אמר היתר היא בציבור. ואסיקנה כל טומאת המת בצבור רחמנא שרייה. ותניא ונשא אהרן את עון הקדשים וכי איזה עון הוא

עח א ב ג מיי' פ"ז מהל' בית הבחירה הלכה כג:

מוסף רש"י

מי שהחשיך חוץ לתחום. שהוא בא בדרך ומשכה לו חוץ לתחום (לעיל נב:). **אפילו חמש עשרה אמה.** לאו דוקא ט"ו אמה (שם). **שאין המשוחות.** מודדי התחומין לעיירות ועושין סימן לתוך התחום, ממצין את המדות. הלציב הסימן בסוף אלפים, אלא כותבין אותן לתוך אלפים, מפני הטועים. מפני טועי המדה שאין מכירים את הסימן ופעמים הולכין להלן ממנו וחוזרין ונלאו אדעתייהו. ל"א ולא שמעתיו דדוקא ט"ו אמה נקט, וטועי המדה הן המשוחות הקונצין התחומין ואמרין בכילד מעברין (לעיל מ:) אין מודדין אלא בחבל של ממשים אמה, אדרבעים חבלים יש לאלפים וכל חבל וחבל מתמעטו שני אחיזות, שזה תופס מכאן וזה תופס מכאן וסתחזה טפח וחצי אלבע הרי פ' טפחים ומ' אלבעות הטולין ליו"ד טפחים, הרי תשעים טפחים שהן חמש עשרה אמות (לעיל נב:).

הדרן עלך מסכת עירובין

רבינו חננאל

א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ויבאו הכהנים פנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטומאה אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה' ויקבלו הלוים להוציא אל נחל קדרון חוצה. [ה] ר' עקיבא סבר מדאפיקו הכהנים מן ההיכל עד לחצר בית ה', מכלל דעודה לא מקבלה טומאה. ור' שמעון בן נגס סבר בהיכל דלא איפשר ללוים למיעל מטמינן להו לכהנים, אבל בחוצה דאיפשר בלוים תו לא מטמינן להו לכהנים. ת"ר הכל נכנסין לתקן ולבנות ולהוציא את הטומאה כהנים לוים וישראלים, מצוה בכהנים. אם אין שם כהנים נכנסין לוים. מצוה בלוים. אם אין שם לוים נכנסין ישראלים. אמר רב הונא רב כהנא דכהנא הוא ומסייע כהני. דתני רב כהנא אך אל הפרוכת לא יבא ואל המזבח כו'. יכול [לא] יהו כהנים בעלי מומין נכנסין לבין האולם ולמזבח לעשות ריקועין למזבח ת"ל אך חלק. מצוה בתמימין. אין שם תמימין נכנסין בעלי מומין. מצוה בטהורין. אין שם טהורין נכנסין טמאין, ואילו ואילו כהנים אבל ישראלין לא. איבעיא להו טמא ובעל מום איזה מהן נכנס. רב חייא בר אשי אמר רב טמא נכנס דהא אישתרי ליה עבודת ציבור. ר' אליעזר אמר בעל מום נכנס דהא אישתרי באכילת קדשים. **מתני' ר' שמעון אומר כל שהיתירו לך חכמים** משלך נתנו לך. ר' שמעון אומר התם קאי בהא דתנן מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס. רבי שמעון אומר אפי' חמש עשרה אמה יכנס, שאין המשוחות ממצעין את המידות מפני הטועין. כלומר הניחו מקום שלא הכניסוהו במקום דלא קשירה היא ולא אתיא לידי חיוב חטאת, אלא משום שבות לא גזרו בה רבנן. דכל מקום דהיתירו לא היתירו שם אלא מקום שהוא מותר והם שגזרו עליו משום שבות הוא, אבל במקום איסורא דאורייתא לא.

הדרן עלך המוצא וסליקא לה מסכת עירובין

ה) נראה מזה דרבינו גרס במשנה להיפך דר"ע סבר דמוציאין אותו מן ההיכל וכו' ור"ש בן נגס סבר דכל מקום שהייבין וכו' ול"ע. ג) אולי ל"ל מפני אותם שמדדו וכו' והוא פי' על מפני הטועין.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות